МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

№ 1/9-41 від 23 січня 2019 року

Департаменти (управління) освіти
освіти і науки обласних, Київської
міської державних адміністрацій,
інститути післядипломної
педагогічної освіти

Шановні колеги!

Міністерство освіти і науки України надсилає для практичного використання методичні рекомендації до проведення державної підсумкової атестації з іноземних мов у закладах загальної середньої освіти в 2018/2019 н. р.

Просимо довести їх до відома керівників закладів загальної середньої освіти та вчителів.

Додаток на 7 арк.

З повагою,
Заступник Міністра Вадим Карандій

Методичні рекомендації щодо особливостей проведення державної підсумкової атестації з іноземних мов у 2018/2019 н. р.

Державна підсумкова атестація (ДПА) в 2018/2019 навчальному році проводиться відповідно до Порядку (далі - Порядок) проведення державної підсумкової атестації, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України (далі - МОН України) від 07 грудня 2018 року № 1369, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 02 січня 2019 року за № 8/32979.
Державна підсумкова атестація з іноземної мови (англійська, або німецька, або іспанська, або французька) проводитиметься як предмет за вибором.

Атестація з іноземних мов для учнів 9-го класу проводиться у письмовій формі і складається з трьох частин (аудіювання, читання та використання мови) за матеріалами, підготовленими вчителем.

При цьому необхідно дотримуватися основних вимог щодо підготовки завдань, насамперед - відповідності завдань рівням зазначених у державних стандартах та навчальних програмах: для закладів загальної середньої освіти - рівень А2+, для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов - рівень В1.

Вчитель формує завдання з трьох вищезазначених складових відповідного рівня відповідно до типу навчального закладу на окремому бланку. До складу матеріалів має входити: аудіозапис тексту на будь-якому електронному носії, який використовується для проведення аудіювання з одним післятекстовим завданням; текст для читання з одним післятекстовим завданням; текст із пропущеними словами на використання мови.

Кількість варіантів готується вчителем відповідно до кількості учнів у класі, які виявили бажання проходити атестацію з іноземних мов, крім аудіозапису тексту та післятекстового завдання до нього. Цей текст та завдання є єдиними для всієї групи. Кожен (кожна) учень (учениця) отримує окремий варіант. Правильність виконання завдань оцінює вчитель відповідно до критеріїв та схеми оцінювання завдань. На виконання усіх завдань відводиться 60 хвилин.

Вимоги до складових частин атестації.

Перше завдання - слухання тексту та виконання післятекстового завдання.
Мета — виявити рівень сформованості умінь учнів розуміти прослухану інформацію у визначений проміжок часу для задоволення конкретних потреб, якщо мовлення чітке й повільне.

Типи аудіотекстів: записаний текст (наприклад, фрагмент радіопрограми), повідомлення (наприклад, прогноз погоди), опис (наприклад, зовнішнього вигляду), телефонні перемовини,

тощо тривалістю 1-2 хвилини для закладів загальної середньої освіти та 3-4 хвилини для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов.

Теми текстів для слухання повинні стосуватися щоденних ситуацій спілкування і відповідати віковим особливостям та інтересам учнів 9 класів. Учні прослуховують запис двічі, після чого виконують тестове завдання.

За умови, коли у школі немає технічної можливості для відтворення аудіофайлу, вчитель озвучує текст самостійно.

Форми завдань: множинний вибір з трьома варіантами відповідей, завдання із вибором відповіді вірно/невірно. Для кожного тестового завдання запропоновано декілька варіантів відповідей, з яких тільки одна правильна.

Завдання вважається виконаним правильно, якщо в бланку відповідей указана тільки одна літера, якою позначена правильна відповідь.

Друге завдання - читання тексту та виконання післятекстового завдання.
Мета - виявити рівень сформованості умінь учнів читати і розуміти тексти самостійно, у визначений проміжок часу.

Типи текстів: статті із періодичних видань; листи (особисті, офіційні тощо); оголошення, реклама; розклади (розклад уроків, руху поїздів тощо); меню, кулінарні рецепти; програми (телевізійні, радіо тощо); особисті нотатки, повідомлення.

Форми завдань: завдання із вибором правильної відповіді; завдання на встановлення відповідності (добір логічних пар); запитання з короткими відповідями (2-3 слова); встановлення логічного порядку простого тексту; знаходження аргументів та висновків; встановлення зв'язків між інформаційними блоками; вибір назв абзаців тексту із запропонованих назв. Для кожного тестового завдання запропоновано декілька варіантів відповідей, з яких тільки одна правильна. Завдання вважається виконаним правильно, якщо у бланку відповідей указана тільки одна літера, якою позначена правильна відповідь.

Третє завдання — використання мови. Це завдання відкритої форми з короткою відповіддю.
Мета - визначити рівень володіння лексичними, граматичними, семантичними та прагматичними знаннями, що дадуть можливість учням вільно спілкуватися іноземною мовою.
Забезпечення: тексти різні за обсягом та складністю, пов'язані із ситуаціями повсякденного спілкування.

Форми завдань: 1) завдання із вибором однієї правильної відповіді. Завдання вважається виконаним правильно, якщо в бланку відповідей указана тільки одна правильна відповідь із чотирьох варіантів відповідей; 2) текст із пропусками для заповнення з використанням поданих слів або словосполучень. Таке завдання вважається виконаним правильно, якщо в бланку відповідей записана одна правильна відповідь.

Відповідно до пункту 19 розділу II вищезазначеного Порядку здобувачам базової середньої освіти, які в поточному або попередньому календарному році отримали сертифікат (диплом) міжнародного мовного іспиту з іноземної мови рівня А-2 і вищого рівня (для класів, які вивчають іноземну мову за рівнем стандарт) або рівня В-1 і вищого рівня (для класів із поглибленим вивченням іноземних мов), результати цих іспитів зараховуються як атестація з іноземної мови. У відповідному документі про освіту з іноземної мови виставляється оцінка за атестацію - 12 балів.

Перелік таких міжнародних мовних іспитів щороку визначається МОН України (додаток 1).
Випускники закладів загальної середньої освіти поточного року можуть обрати іноземну мову як третій предмет для проходження державної підсумкової атестації у формі зовнішнього незалежного оцінювання.

Для проведення ДПА для учнів 11-х класів **з іноземної мови у формі ЗНО** у предметному тесті використовуються завдання двох рівнів складності: стандарту та профільного.

Учні, які бажають проходити ДПА з іноземної мови у формі ЗНО та вивчали цю іноземну мову на рівні стандарту або академічному рівні, мають у процесі реєстрації для участі в ЗНО зазначати рівень складності завдань «стандарту» (такі учні отримують оцінку за ДПА за результатами виконання частини завдань тесту, яка відповідає рівню стандарту або академічному).

Учні, які бажають проходити ДПА з іноземної мови у формі ЗНО та вивчали цю іноземну мову на профільному рівні, мають зазначати рівень складності завдань «профільний» (такі учні отримують оцінку за ДПА за результатами виконання завдань усього тесту). Відповідно до пункту 19 розділу ІІ вищезазначеного Порядку здобувачам повної загальної середньої освіти, які у 2018 та 2019 роках (по 28 травня 2019 р. з англійської мови, по 27 травня 2019 р.- з німецької та французької мов), які в поточному або попередньому календарному році отримали сертифікат (диплом) міжнародного мовного іспиту з іноземної мови рівня В-1 і вищого рівня (для класів, які вивчають іноземну мову за рівнем стандарт або академічним рівнем) або рівня В-2 (для класів із поглибленим вивченням іноземних мов) і вищого рівня, результати цих іспитів зараховуються як атестація з іноземної мови.

У відповідному документі про освіту з іноземної мови виставляється оцінка за атестацію - 12 балів.

Перелік таких міжнародних мовних іспитів щороку визначається Міністерством освіти і науки України (додаток 1).
Учням, які отримали міжнародний сертифікат (диплом) мовного іспиту після реєстрації для проходження ДПА з іноземної мови у формі ЗНО (у період з 05 лютого по 25 березня 2019 р.) і до 25 березня 2019 р. не здійснили перереєстрацію, виставляється оцінка за ДПА з іноземної мови за результатами ЗНО.

Учням, які отримають міжнародний сертифікат (диплом) мовного іспиту рівня В-1, В-2 (і вище) у період з 25 березня до 28 травня 2019 року з англійської мови (до 27 травня - з іспанської, німецької, французької мов) і які проходитимуть ДПА з іноземної мови у формі ЗНО, у додаток до атестата про повну загальну середню освіту (за зверненням випускника) виставляється оцінка за ДПА з іноземної мови 12 балів.

Окремі здобувачі освіти, визначені вищевказаним Порядком, які здобувають загальну середню освіту, можуть пройти атестацію в закладі освіти (за умови, що вони не реєструвалися для участі в зовнішньому незалежному оцінюванні).

Для них атестація з іноземних мов проводиться у письмовій формі за трьома складовими частинами (читання, використання мови та письмове повідомлення) за матеріалами, підготовленими вчителем.

Завдання мають відповідати Державному стандарту та навчальним програмам: для закладів загальної середньої освіти - рівень В1; для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов рівень - В2.

Вчитель формує завдання з трьох вищезазначених складових частин відповідного рівня та відповідно до типу навчального закладу у формі білетів на окремому бланку. До складу білетів входить: текст для читання з післятекстовим завданням, текст із пропусками на використання мови та завдання для написання письмового повідомлення.

Кількість варіантів готується вчителем відповідно до кількості учнів у класі, які виявили бажання проходити підсумкову атестацію.

Основні вимоги до складових державної підсумкової атестації.

Перше завдання - читання тексту та виконання післятекстового завдання.
Мета - виявити рівень сформованості умінь учнів читати і самостійно розуміти автентичні тексти, у визначений проміжок часу.

Типи текстів: статті із періодичних видань; листи (особисті, офіційні тощо); оголошення, реклама; розклади (розклад уроків, руху поїздів тощо); меню, кулінарні рецепти; програми (телевізійні, радіо, тощо); особисті нотатки, повідомлення.

Форми завдань: завдання із вибором правильної відповіді; завдання на встановлення відповідності (добір логічних пар); запитання з короткими відповідями (2-3 слова); встановлення логічного порядку простого тексту; знаходження аргументів та висновків; встановлення зв'язків між інформаційними блоками; вибір назв абзаців тексту із запропонованих назв. Різниця між рівнями забезпечується двома основними підходами: 1) шляхом підбору автентичних текстів (основні ознаки - відображення реалій справжнього життя, обізнаність учня/учениці із життєвими ситуаціями, наявність контексту як елементу, що вносить ясність у ситуацію та стосуються відповідних сфер); 2) підбору завдань за складністю з огляду на критерії (лінгвістична складність; тип тексту; структура дискурсу (усне чи писемне мовлення); матеріальне забезпечення, обсяг тексту, врахування інтересів того, хто вивчає мову (інтеракційна автентичність). Тексти мають відображати реалії життя у країнах, мова яких вивчалась.

Учні повинні вміти: виділяти загальну інформацію із документів, що використовуються в повсякденному спілкуванні (короткі повідомлення для друзів, оголошення, проспекти, меню, тощо); виділяти загальну та детальну інформацію із документів, що використовуються в повсякденному житті (оголошення, проспекти, меню, розклад руху поїздів тощо); виділяти детальну інформацію про осіб, факти, події тощо; розрізняти фактографічну інформацію і враження; виділяти точну та детальну інформацію в текстах, що стосується повсякденного життя, написаних розмовною мовою; розуміти точки зору авторів на конкретні та абстрактні теми в статтях та доповідях; розуміти абстрактні та складні тексти, уривки з літературних творів та спеціальної літератури; розуміти структуру тексту, розпізнавати зв'язки між частинами тексту.

Друге завдання - використання мови. Це завдання відкритої форми з короткою відповіддю. Мета - визначення рівня володіння лексичними, граматичними, семантичними та прагматичними знаннями, що показують рівень спілкування іноземною мовою.
Форми завдань - це тексти із пропусками для заповнення. Учні заповнюють пропуски в тексті, використовуючи подані слова або словосполучення.

Забезпечення: тексти, різні за обсягом та складністю. Завдання мають бути пов'язані із ситуаціями спілкування в контексті дійсності та життя у країнах, мова яких вивчалась.

Перевіряється здатність учнів ідентифікувати та вибирати правильні формулювання для вживання в мові лексичних та граматичних конструкцій у процесі спілкування.

Третє завдання - писемне мовлення. Мета - визначення рівня сформованості в учнів навичок та вмінь необхідних для вирішення на письмі комунікативних завдань, що пов'язані із повсякденним життям.
Запропоновані завдання: від учнів вимагається створення текстів на основі конкретної ситуації і підказок: письмових підказок (повідомлень, листів, оголошень, реклами тощо); візуальних підказок (картинок, фотографій, таблиць, схем тощо).

Учні повинні вміти: передати привітання та використовувати звороти ввічливості, володіючи мінімумом лінгвістичної інформації; використовувати увесь спектр форм ввічливості (подяка, вибачення, поздоровлення із успіхами, побажання здоров'я, прощання, побажання видужання); заповнювати прості формуляри; описати свою особисту ситуацію або стан справ у сім'ї в короткому тексті з опорою на прості питання; передати особисте повідомлення у вигляді записки довільної форми; передати особисту інформацію в короткому листі відповідного зразка або в довільній формі, в електронному листі з тим, щоб подякувати, висловити жаль з якогось приводу, відмовитися від замовлення, вибачитися; переписати інформацію із телефонної книги, розкладу руху, із оголошення; передати прості ділові повідомлення (зустріч із точним визначенням часу та місця, тощо); написати короткий текст про свій стан справ та ситуацію в сім'ї, подію, особистий план на майбутнє.

Кількість білетів добирається вчителем за чисельністю учнів, які виявили бажання проходити державну підсумкову атестацію. Кожен/кожна учень/учениця отримує окреме завдання. Час відведений на виконання усіх завдань - 60 хвилин.

Матеріали ДПА для базової середньої освіти та повної загальної середньої освіти можна добирати із джерел, що знаходяться у відкритому доступі, або скористатися ресурсами, що знаходяться за посиланнями: www.oup.com/elt/dpa-ukraine; https://foliobooks.com.ua/ua-teachers-room; http://elt.dinternal.com.ua/dpa-2019; http://tsp-books.com/news/dpa-z-nimeckoji-v9-klasi-2019/?pbl_id=3; http://tsp-books.com/news/dpa-z-francuzkoji-movy-v-9-klasi-2019-rik/?pbl_id=4; https://linguist.ua/news/gotu-mosya-do-dpa-2019-razom.